

**CONCILIO||RVM QVATVOR GENE=||ralium. Niceni.
Constantinopolitani. Ephesini. et Calce=||donensis. Que
diuus Gregorius magnus tanq[uam]|| quatuor Euangelia
colit ac veneratur.||**

Merlin, Jacques

Coloniae, 1530

VD16 M 4842

Co[n]ciliu[m] Toletanu[m] sextu[m].

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72934](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72934)

ratis cōcordiā nobis tribuit & charitatis. Donet ei dñs de inimicis triūphū, & de beatitudi-
ne gaudiū, custodiat eū p̄ctiōe assidua, & muniat bonę volūtatis suę circūsp̄ctiōe tutis-
sima, cui⁹ regnū manet i sc̄la sc̄lor. Ego Eugeni⁹ Toletanę eccl̄ię puincię Carthaginensis
metropolitan⁹ ep̄s his oībus de ceteris ānuēs sub. Silr & ali⁹ ep̄i subscripserūt nūero vigiti.

Incipiunt capitula concilij Toletani sexti.

¶ De plenitudine fidei catholicę.	1	¶ Ne in accusatione legitima quispiam con-	11
¶ De obseruatione lætanię.	2	demnetur.	11
¶ De custodia fidei Iudæorū.	3	¶ De cōfugientibus ad hostes.	12
¶ De dānatione clericorū per pecuniā eccle-	4	¶ De honore primatū palatiū.	13
siasticos gradus assequētium.	4	¶ De remuneratōe collata fidelibus regū.	14
¶ De stipēdijs clericorum ne ā iure alienen-	5	¶ V tres eccl̄ię ā qbuslibet iuste collatę i ea-	15
tur ecclesiārum.	5	rū iure firma stabilitate p̄maneat.	15
¶ De viris & fœminis sacris propositū trāf-	6	¶ De incolumitate & adhibenda dilectiōe	16
gredientibus sacrum.	6	regię prolis.	16
¶ De p̄nitentibus transgressoribus.	7	¶ De his qui rege sup̄stite aut sibi aut alijs af-	17
¶ Quod quibusdam p̄nitentibus pristina	8	futurū prouidēt regnū & de p̄sonis q̄ pro-	17
tradantur collegia.	8	hibētur ad regnū accedere.	17
¶ De professoribus & obedientia libertorū	9	¶ De custodia vitę principū & defensiōe p̄ce-	18
ecclesię.	9	dētū regū ā sequētibus adhibēda.	18
¶ De p̄genie libertorū eccl̄ię ne eis vel pro-	10	¶ De gratię actionibus in confirmatione	19
nūtiatōe ab ecclesia liceat euagari.	10	concilij deo & principi datis.	19

Incipit concilium Toletanum sextum.

Onueniētib⁹ nobis Hispanię Gallicię q̄ p̄tificib⁹ cū orthodoxi **A**
& gloriōsi Chintillani regis salutaribus hortamētis absq; ip̄edimē-
to in p̄torio Toletano, in ecclesia sanctę Leochadię martyris sedi
b⁹ collocatis sub die sexta Idus Ianuarij, anno primo p̄dicti p̄cipis
& triūphatoris Ch̄i, era. DC. LXXX. statui⁹ subter inserta cap.

1 ¶ Cū primū oipotēti deo p̄ corona fratrū, ita numerosę gr̄ę
in nobis fuissent p̄acte, nihil melius, nihil salubrius omniū infedit
animo quā more synodi vniuersalis post solēnia p̄fūctę oratōis
qd̄ mēte interius ruminabamus lingua narrarem⁹, & qd̄ corde cre-
debamus, ore ructarem⁹ sup̄na fauēte sn̄ia q̄ ait: Eructauit cor me
um verbū bonū, & iuxta p̄phetā. Verbū fecit dñs abbreviatū sup̄ terrā. Quāobrē ex abūdā
tia n̄ri cordis sit cōfessio vocis, vt fidē quā oīm mēs intrinsecus gestat, in cōfessōe interpre-
lingua foris effūdat. Itaq; credim⁹ & p̄itemur sacratissimā oipotētissimā trinitatē, p̄ em
& filiū & sp̄m sc̄m, vnū deū solū nō solitariū, vnus essentia, virtutis, p̄tātis, maiestatis, vni-
usq; nature, discretā i sepabilib⁹ p̄sonis, id discretā eēntialiter substātia deitatis, creatricē oīs
creaturarū, p̄ em ingēnitū increatū, fontē & originē totius diuinitatis, filiū ā p̄ e int̄pali-
ter ā oēm creaturā sine iitio genitū nō creaturā, nā nec p̄ vnq; sine filio, nec fili⁹ extitit si-
ne p̄e, sed tñ fili⁹ de⁹ de p̄e deo nō p̄ de⁹ de filio deo, ille āt filius p̄ris, & de⁹ de p̄e p̄ oīa
coeql̄is p̄ri, de⁹ verus de deo vero, sp̄m vero sc̄m neq; genitū neq; creatū, sed de p̄e filioq;
p̄cedētē vtriusq; eē sp̄m. Ac p̄ hoc substācialiter vnū sunt qui & vnus ab vtroq; p̄cedit. In
hac āt trinitate tāta ē vnitas substātie, vt pluralitate careat, & eql̄itatē teneat. Nec minor in
singulis q̄ in oībus, nec maior q̄ in singulis p̄sonis manet. Ex his trib⁹ diuinitatis p̄sonis so-
lū filiū fatemur ad redēptionē hūani gn̄is p̄pter culpā debita q̄ p̄ iobediētā Adē originali-
ter, & n̄o libero arbitrio cōtraxim⁹ resoluēda secreto p̄ris, ex archano p̄didisse, & hoīem
sine p̄cto de sc̄tā sp̄ virgine Maria assump̄sisse, vt idē filius dei p̄ris eēt fili⁹ hoīs, deus p̄fectus
& hō p̄fectus, vt hō p̄fectus & deus esset vn⁹ Ch̄s, naturis i duabus vna p̄sona, ne t̄ternitas
trinitati accederet, si i Ch̄o geminata p̄sona eēt. Ergo ā p̄e, & sp̄m sc̄m separabilis credit̄
p̄sona, ab hoīe aut assump̄to natura, idē cū eodē hoīe vnus extat p̄sona cū patre & sp̄m sc̄m
natura, ac sicut diximus ex duabus naturis & vna p̄sona, vnus est dñs n̄r Iesus Chr̄s, i for-
ma diuinitatis eequalis p̄ri, in forma serui minor p̄e. Hęc est em̄ vox eius in psalmo, de ven-
tre matris meę de⁹ me⁹ es tu. Natus itaq; ā deo sine m̄e, nat⁹ ā virgine sine p̄e, sol⁹ verbū
caro sc̄m ē, & habitauit i nobis. Et cū tota coopata sit trinitas formatōez suscepti hoīs, qm̄
inseparabilia sunt opa trinitatis, solus tñ fili⁹ suscepit hoīem i singularitate p̄sonę, nō i vni-
tate diuine nature, i. qd̄ pp̄riū ē filij nō qd̄ cōe ē trinitati. Nā si vnā nati hoīs, dei alterā cōfe-
cisset per-

Concilium Toletanum sextum

cisset psonā, tota trinitas corpus assumpisset, quoniam constat naturā trinitatis esse vnā, nō tamē psonam. Hic ergo dñs noster Iesus Chrs missus à pfe suscipiēs quod non erat, nec amittēs quod erat, inuolabilis de suo, mortalis de nostro venit in hūc mundū p cōtōres saluos facere & credētes iustificare, faciēs q̄ mirabilia traditus est, ppter delicta nra, mortuus est, ppter expiationē nram, resurrexit, ppter iustificationē nram, huius liuore sanati huius morte deo patri recōciliati, huius resurrectione sumus resuscitati. Quē etiam v̄tūz in fine expectamus seculoꝝ cū resurrectione oīm æ quissimo suo iudicio redditus: iustis p̄mia, impijs p̄enas, Ecclesiā quoq̄ catholicā credimus sine macula & ruga, corpus eius eē, regnūq̄ habituram cū capite suo omnipotēti Chro Iesu, postq̄ hoc corruptibile induerit incorruptionē, & mortale immortalitē, vt sit deus oīa in oībus. Hac fide corda purificant, hac h̄ereses extirpant, in hac oīs Ecclesia collata iam cōlesti regno deinceps in seculo p̄senti gloriat, & non in alia fide est salus, nec em̄ nomen aliud est sub celo datum hominibus in quo oporteat nos saluos fieri.

B II ¶ Religiosissimi p̄cipis nri deuotionē & nostrorū cōsacerdotū primo anno regni sui cōstitutionē cū magna reuerētia & veneratōe suscipiētes, quā cōstat iam in oīni regno suo annua vice celebrari, quā placuit etiam nra asertōe firmari, Proinde v̄s autoritate cōsemus cōcilij, vt hi dies lætantiæ q̄ in synodo p̄missa sunt instituti, eodē in tpe quo iussi sunt excoli, annuo recurſu oīni obseruatōe habeant celeberrimi, vt p̄ illis quibus nunc vsq̄ simul sumus implicati delictis, sit nra expiatio ante oculos dei omnipotentis.

C III ¶ Inflexibilis ludæorū p̄fidia deflexa tandē videt pietate & potētia sup̄na. Hinc em̄ liq̄t quod in spiramine summi dei excellētissimus & Chrianiſsimus princeps ardore fidei inflāmat, cū regni sui sacerdotibus p̄uicatos & sup̄stitōes eorū eradicare elegit funditus, nec finit degere in regno suo eū q̄ nō ē catholicus, ob cuius feruorē fidei gr̄as oīpotēti dño celoꝝ agimus, eo q̄ ei tam illustre creauerit aiam, & sua repleuerit sapia, ipse quoq̄ donet ei & in p̄nti seculo longæ uā vitā, & in futuro gloriā æternā. Illud autē p̄uidet nobis cura, & valde ē decernēdū vigilātī solertia, ne eius fidei calor, & nri labor q̄nq̄ in posteris tep̄e factus liqueſcat. Quocirca cōsonam cū eo corde & ore, pmulgamus deo placituram sniam, simul etiam cū suorū optimatum illustriumq̄ viroꝝ consensu & deliberatōe sancimus, vt quisquis succedētium tēporū regni sortitus fuerit apicē, non añ conscēdat regum sedē, quam inter reliqua cōditionum sacra pollicitus fuerit hāc se Catholicā non p̄missurū eos violare fidē, sed & nullatenus eorū p̄fidie fauēs vel quolibet neglectū, aut cupiditate illectus ad p̄cipitia infidelitatis aditū p̄beat p̄uicatio nis, sed quod magnopere nro est tpe cōquisitū debeat illibatum p̄seuerare in futurū. Nam incassum bonum agit, si nō eius p̄uideat p̄seuerantia. Ergo postq̄ ordine p̄missorū ad gubernacula accesserit regni, si ipse temerator huius extiterit p̄missi, sit anathema marathana in conspectu dei, & pabulum efficiat ignis æterni, simulq̄ cum eo damnatōe p̄culi quicunq̄ sacerdotum v̄l quilibet Christianorū eorū implicati fuerint errore. Nos etem̄ ita p̄ntia de cernimus, vt p̄terita quæ in v̄s synodo de ludæis conscripta sunt confirmemus, quoniā ea quæ necessaria pro eorū saluatione scribi potuerūt, in eis dē eē cauta sancimus. Quapropter quæ tunc decreta sunt valitura esse censemus.

D IIII ¶ Sæpe pullulantiã prauitatis germina licet sæpissime p̄m iusta nouerimus seueritate dānata, q̄ tñ crebris cōspiciunt denuo vigere radicibus, iustitiæ acriore vigore radicitus amputare sancimus. Proinde qcūq̄ Simonis imitator symoniacæ quoq̄ h̄eresis extiterit seclator vt Ecclesiasticorū ordinum gradus nō dignitate moꝝ obtineat, sed munere imp̄fide cōquirat & p̄ oblata numerā capiat, q̄bus hūc nec rōnis ordo, nec dignitas moꝝ vlla cōmēdat, talis inuētus sacroꝝ ordinū apices penitus adipisci nullo modo p̄mittat, sed & si adeptus fuerit, cōione priuatus cum ordinatoribus suis, p̄prioꝝ bonorū amissione dāmetur.

D V ¶ Sæpe fit vt p̄prietati originis obsistat longinquitas t̄pis. Quapropter p̄uidētes decernimus, vt qs clericorū stipēdium de rebus Ecclesiæ cuiusquā Ep̄i p̄cipit largitate, sub p̄carie nomine debeat p̄fessionē scribere, nec p̄ retentionē diurnā p̄iudiciū afferat Ecclesiæ, & quecūq̄ in vsu p̄ceperit, debeat vt iliter laborare, vt nec res diuini iuris videant aliqua occasione negligi, & subsidium ab Ecclesia cui deseruūt p̄cipere possint clerici. Quod si quis eorū contēperit facere, ipse se stipendio suo videbitur priuare.

F VI ¶ Procliuus cursus ē ad voluptatē & imitatrix natura vitioꝝ quamobrē quisq̄ viroꝝ v̄l mulierū habitum semel induerit spontaneæ religiosum, aut si vir deditus Ecclesiæ, v̄l femina fuerit aut fuit delegata puellæ monasterio, in vtroq̄ sexu p̄uicator ad p̄positum inuitus reuerti cogat, vt vir detondeat, & puella ad monasteriū regrediat. Si at̄ quolibet p̄cōinio desertores p̄manere voluerint, sacerdotali snia à Chrianoꝝ cōtū habeant extorres, vt nec locus eis vllus sit cōmunionis. Viduæ quoq̄ sicut vniuersalis synodus iam statuit p̄fessionis vel habitus sui desertrices superiori sententia condemnentur.

¶ Quāuis

VII. ¶ Quamuis priora nunq̄ siluerint de tanto facinore concilia, ratio tamen depolcit, vt ea quæ frequenti præuaricatione iterantur, frequenti snia condemnent. Et ideo tanta exitit peruerfitas hoim, vt hi quos sub religioso habitu poenitentiæ professio p̄ venia peccatoꝝ ad manū sacerdotis deducit vel adduxit, iteꝝ rediuiua malitia ad vitæ pristinæ fordes reuocet, huius rei causa sancta synodus decernit, vt si qui ingenuoꝝ vtriusq; sexus sub noīe poenitentis in habitu religioso sunt cōuersati, post hæc aut̄ comā nutriendes vel vestimenta secularia sumētes ad id quod reliquerāt redierūt, ab ep̄o ciuitatis, in cuius territorio sunt conuersi, cōprehensi rursus legibus poenitentiæ in monasterijs subdantur inuiti, q̄ si fieri propter alicuius potestatis vigore difficile fuerit, tunc sicut priscoꝝ canonū statuerunt decreta, quouſq; ad dimissum ordinē reuertantur, excōmunicati & anathemate cōdemnati habeant. Similiter & hi q̄ post cōmunionē vel interdictū cū ipsis communicauerint. Sacerdos aut̄ ad quem pertinere noscuntur, si eos quolibet munere vel fauore aut negligentia admonere noluerit, vt aut reuerentes suscipiat, aut cōtemnentes de ecclesia reiiciat, simili sententia plectatur, quouſq; emendationis eoꝝ vel damnationis ab eo sententia promulgetur.

VIII. ¶ Antiqui & sanctissimi est patris snia papæ Leonis, vt is q̄ in ætate adoleſcētiæ positus, dū mortis formidat casum, peruenerit ad poenitentiæ remediū, si cōiugatus forte fuerit incōtinens, ne postea adulteriū incurrat lapsum, redeat ad pristinū coniugiū quouſq; possit adipisci tēporis maturitate continentia statū. Quod nos sicut de viris ita de fœminis æ quo modo cenſemus, non quidē hoc generaliter & canonicè præceptū, sed constat à nobis pro humana fragilitate indultū, ea dūtaxat ratione, vt si is q̄ poenitentia nō est legibus deditus ante ab hac vita decesserit q̄ ex cōsensu ad continentia eoꝝ vnde fuerit regressus, superstiti non liceat denuo ad vxoris transire amplexus. Si aut̄ illius vita extiterit superstes qui nō accepit benedictionē poenitentis, nubat si se cōtinere nō potest, & vltius cōsortio fruatur vxoris, quod de vtroq; sexu pari modo à nobis manifestū est decretū esse, ita videlicet, vt in his omnibus sacerdotis ordinatio expectetur, vt iuxta quod ætatem aptam perspexerit continentia absolute vel districtione tribuat legem.

IX. ¶ Longinquitate sæpe fit tēporis vt non pateat conditio originis, vnde iam decretum est in anterioris vniuersalis cōcilij canone vt professionem suā liberti ecclesiæ debeant facere q̄ profiteant se & de familijs eē ecclesiæ, & ecclesiæ obsequiū nunq̄ relicturos. Vnde his quoq; nos adijcimus, vt quoties cursum vitæ sacerdos impleuerit, & de hac vita migrauerit, mox cū successor eius aduenierit, oēs liberti ecclesiæ vel ab eis progeniti chartulas suas in cōspectu oim debeant ipsi q̄ substituiur, pontifici publicare & professionem in cōspectu ecclesiæ renouare, quatinus status sui vigorem obtineant, & obedientia eorum ecclesia non careat. Si autem aut scripturas libertatis suæ intra annū ordinationis noui pontificis manifestare contempserint, aut professiones renouare noluerint, vacuæ & inanes chartulæ ipse remaneant, & illi origini suæ redditu sint perpetuo serui.

X. ¶ Etem̄ decet vt hi quos parentes titulū libertatis de familijs ecclesiæ perceperint, intra ecclesiā cui obsequiū debet causa eruditionis enutrientur. Contēptus quippe est patronorū si ipsis neglectis, alijs ad educandum detur progenies manumissorum.

¶ Itaq; cenſemus vt sine status sui præiudicio ab ep̄o habeantur in doctrinæ obsequio, quatinus & illi debitū reddant famulatū, & nullū patiantur suę ingenuitatis detrimentū. Eos vero q̄ aliter q̄ sententia nra decreuerit agere tētauerint, inuitos iubemus ab episcopis ad hæc ipsos reduci. Quod si forte parentes eoꝝ pontificibus suis dare contempserint, & alios sibi patronos adoptauerint ingratorum feriantur lege libertorum.

XI. ¶ Dignū est, vt vita innocētis nulla maculeſt pernicie accusatoris. Ideo quisq; à quolibet criminat, nō añ accusatus supplicio det, q̄ accusator p̄sentet, atq; legū & canonū snia exquiratur. Quod si indigna ad accusandū persona inuenit, ad eius accusationē nō iudicet.

XII. ¶ Prauaꝝ audacia mentiu sæpe malitia cogitationū aut causa culpaꝝ refugium appetit hostium. Vnde quisquis patrat culpaꝝ extiterit talium, virtutem petens defendere aduersariorum, & patrię vel genti suę detrimenta intulerit rerum, potestate regis ac gentis reductus, excōmunicatus & retrusus longinquioris poenitentia legibus subdatur, q̄ si ipse mali sui prius reminiscens ad ecclesiam fecerit confugium, intercessu sacerdotum & reuerentia loci regia in eis pietas reseruetur comitante iustitia.

XIII. ¶ Qui primatu dignitatis atq; reuerentię vel gratię ob meritū in palatio honorabiles habent, his à iunioribus modestus honor per oīa deferat, qui etiā minores à senioribus & dilectionis amplectant affectu, & vtilitatis imbuant exemplo.

XIII. ¶ Premiū fraudare fidelibus nō solū inhumanū, sed etiā existit iniustū. Ideoq; cū fidei meritū tam in rebus diuinis q̄ in humanis non habeatur ingratum, dignum videtur vt sacer-

Concilium Toletanū sextum.

dotali sententiā consulamus fidelibus regis. Proinde ut anno primo serenissimi principis nostri decreuit conciliū sanctū, omnes fideles qui obsequio & sincero seruitio voluntatibus vel iussis paruerint principis totaq; intentione salutis eius custodiā habuerint, à regni successibus, nec à dignitate, nec à rebus pristinis causa repellant iniusta, sed nunc ita pro vniuscuiusq; utilitate principis moderetur discretione, sicut eos perspexerit necessarios esse patriæ. Et sic illis impartiat benignitas, ut in cæteris magnæ monstret gratiæ potestas, quatinus ita omnia in rebus iuste conquisita lucentur ut posteris relinquēdi vel quibus voluntas eorū decreuerit cōferēdi spontaneo fruantur arbitrio. Cæterū si infidelis quisq; in capite regio aut inutilis in rebus cōmissis p̄sente dño nostro pijsimo Chintillano rege extiterit in clemētia eius maneat potestatis suo nutu cōstituenda hmōi moderatio, nephas est em̄ in dubiū deducere eius potestatem, cui omnium gubernatio superno constat delegata iudicio. Quod si post decessum quispiā repertus fuerit eius vitæ fuisse infidelis, quicquid largitate ipsius in rebus habuit cōquiritis careat, confiscando illo & fidelibus largiendo.

I XV. ¶ Quia his q; principibus digne deseruiunt, atq; deserētibus fidele illis obsequiū cōstat nos optimū ministrasse suffragiū, dū iuste à principibus acquisita i eorū iure p̄sistere sancimus indiuisa. Aequū est maxime ut rebus ecclesiæ dei adhibeā à nobis prouidentia opportuna, adeo ut quæcūq; res ecclesis dei à principibus iuste cōcessæ sunt, vel fuerint, vel cuiuscūq; alterius p̄sonæ quolibet titulo illis nō iniuste collatæ sunt vel extiterint, ita in earū iure p̄sistere firma stabilitate iubemus, ut euelli quoquo casu vel tpe nullatenus possint. Opportunum est em̄, ut sicut fidelia hoīm seruitia non existere cēsumus ingrata, ita ecclesis collata q; propria sunt pauperū alimēta eorū iniuriæ pro mercede offerentiū maneat incōuulsa.

K XVI. ¶ Sicut insolētia malorū regū odiosa & execrabilis semp existit subiectis, ita honorū prouida utilitas amabilis efficit populis. Quocirca qs ferat, aut quis talē errantē christiani uideat qui regiā sobolē, aut posteritatem conetur expoliare reb^o, aut priuare dignitatibus: quod ne fiat, cū ḡnalis promat de principis filijs snia, de p̄senti excellentissimi Chintillani regis posteritate dant apra decreta à nobis, ut ea q; synodus p̄terito anno in hac ecclesia habita cōstituit, circa oēm posteritatem eius vniuersitas regni sui cōseruet, hoc est, ut præbeā filijs eius dilectio benigna & firma, & tribuant vbi loci opportunitas exhibuerit defensionis adminicula iusta, ne de rebus iuste profligatis, aut parentū dignitate procuratis, vel largitate principū, vel alius cuius impēsis, aut etiā proprietate debitis fraudent quibuslibet insidijs calliditatis, neq; à q̄q; lædēdi eos p̄beant argumēta machinationis, q̄ dignū est, ut cuius regimine habemus securitatem, eius posteritati decreto cōciliij ipertiamus quietē. Deniq; tanta erga nos nostri p̄cipis extant b̄nficia, ut longū sit sigillatim ea promere lingua. Ipse em̄ autore deo nobis pacē, ipse quasi captiua reduxit charitatem, ipse ope quieti, ipse sumus largitione ditati, ipse medicamine bonitatis suæ, & reis pepercit, & rectos sublimauit. Cui si dignis uouerimus respondere b̄nficijs, nō tantis extamus copijs virtutis, qbus tantæ voto sufficiamus uolūtatis.

L XVII. ¶ Quoniā in concilio anteriori, quod anno primo gloriosi principis nostri habitū est de hmōi re fuerit promulgata snia, tamē placet iterare quod cōuenit custodiri. Itaq; regis uita cōstante, nullus sibi aliquo opere, vel deliberatiōe cuiuscūq; dignitatis laicus, seu gradus ep̄i, aut presbyteri, aut diaconi cōsecratus, cæterisq; clericatus officijs deditus futurū regē p̄uideat contra uiuētis regis utilitatem, & proculdubio uoluntatem nullo blandimēto, vel suasiōe pro eadē spe, aut alios in se trahat, aut ipse in aliū acquiescat. Iniquum em̄, & valde execrabile christianis debet haberi futuri tēporis illicitis prospicere, & vitæ suæ ignaros uētura disponere. Quod si quisq; iā talia iniqua deliberatiōe cū quocunq; est meditatus hoc sibi nouerit eē sacerdotali moderatione cōcessum, si ueniabiliter poscit, ut hoc sine mora p̄senti principis auribus studeat publicare. Si autē retineat, & deliberatiōis suæ machinamēta noluerit dicere p̄simo plectat anathemate, rege uero defuncto, nullus tyrannica p̄sumptione regnū assumat, nullus sub religionis habitu detōsus, aut turpiter decaluatus, aut seruilē originē trahēs, vel extraneus gētis homo, nisi ḡne, & moribus dignis promoueat ad apicē regni. Temeror autē huius p̄ceptionis sanctissimę, p̄petuo anathemate damnet

M XVIII. ¶ Nam quidē in antecedēti vniuersali synodo salutis nostrorū principū constat eē cōsultū, sed libet iterare b̄n sancita & digna auctoritate munire salubriter ordinata, ideoq; testamur corā deo & omni ordine angelorū, corā prophetarū atq; ap̄torū, vel omni martyū choro, corā omni ecclesia catholica, & christianorū cœtu, ut nemo intēdat in interitū regis, nemo uitā principis attrectet, nemo regni eū gubernaculis priuet, nemo tyrannica p̄sumptiōe apicē regni sibi usurpet, nemo quolibet machinamēto in eius aduersitate sibi coniuratorū manū associet, q; si quicq; horū quisq; nostrorū temerare p̄sumperit, anathemate diuino p̄cussus abscq; ullo remedij loco habeatur cōdēnatus æterno iudicio. Is autē qui eius sedē fuerit, affectus, si uult

si vult tãto expiari piaculo quasi proprii p̄ris eius vlciscat̄ interitũ. In cuius defensionis auxiliũ vniuersi regni Gothoꝝ cõsentiat fortitudo. Si aut̄ defidia causa, & minori zelo, tã funestum noluerit vindicare scelus, sint oēs ex nostra sn̄ia opprobrium cæteris gentibus.

XIX ¶ His oibus rite dispositis, & diurna collatõe deliberatis, b̄ndictionẽ, gloriã & honore inuisibili oim̄ autori rep̄dimus luminũ patri, & in cõseruandis eius imploramus op̄ẽ suffragij, vt cõstitutionibus nostris robur tribuat, seu virtutẽ, fragilitatẽq; humanã huic dispositioni reddat efficacẽ, i. salubrẽ, vt nõ iudicet p̄uaricatricẽ. Nos ergo oia sup̄scripta omni autoritate priscoꝝ canonũ subscriptiõe n̄ra firmamus, & gr̄as agimus christianissimo & gloriosis, Chintillano principi n̄ro, cuius studio aduocati & inst̄tia collecti sumus, Cuius voluntas p̄bata ordinatio extitit religiosa, donet ei dñs optimo principi diurnũ in seculo p̄senti triũphũ, & in parte iustõꝝ p̄petuũ regnũ, felicibusq; annis felix ipse in lōga felicitate fruãt, & diuinã dexterã p̄tectiõe vbiq; muniat. Ego Silua, & si indignus, ecclesiã ep̄s Narbonẽsis, i his cõstitutionibus à nobis æditis subscripsi. Sicut & alij ep̄i subscripserũt, nũero triginta septem.

Incipiunt capitula concilij septimi Toletani.

¶ De refugis atq; p̄fidis clericis, siue laicis.	1	¶ De exactiõe ecclesiã Gallitiã puincia	4
¶ De languoris euentu ministrantium clericorum.	2	¶ De reclusis inhonestis, siue vagis.	5
¶ De exequijs morientis ep̄isopi.	3	¶ De contuicinis ep̄iscopis in vrbe regia com morandis.	6

Incipit concilium septimum Toletanum. XXX

ep̄iscopõꝝ, Anno sexto Cindasiundi regis, Era. DC LXXX. quinto Calen. Nouẽbris.
¶ Capitalum primum.

Vm in noie sanctæ trinitatis, pro qbusdã disciplinis ecclesiasticis tã n̄ra deuotione q̄ studio serenissimi, & amatoris Christi Chindasiundi regis n̄ri apud Toletanã vrbe cõuetus adesset, cõpetenter visum est mutua collatiõe decernere, q; solícite cõseruãdũ & p̄sentibus & futuris cõmodis nimĩũ vt cõfidimus prodesse cõstabit, magisq; semp̄ est magnopere prouidẽdũ quicq; ecclesiasticis moribus, vel publicæ vtilitati, sine qua quierĩ nõ viuimus, opportunũ esse p̄pendit. Nã licet & ante cõstitutiones canonũ existãt, quæ ad omnẽ possint correptionẽ sufficere, si qs eas dignetur libẽter attẽdere, tanto tñ luminis claritas amplius emicat, q̄to fuerit studiosius sãpissime tractata. Non pax̄ proficit ad emẽdationẽ multõꝝ, si ea q̄ constituta sunt p̄ fraternã collationẽ ad memoriã reducant, s̄ illa etiã adijciant, quæ aut deesse vident, aut oino constituenda cõpetẽter existimant. Quis em̄ nesciat quanta sint hactenus p̄ tyrannos, & refugas transferẽdo se in externas partes illicite p̄petrata, & q̄ nephanda eõꝝ superbia iugiter frequẽtata quæ & patriã diminutionẽ afferet̄ & exercitui Gothoꝝ indefinẽtem laborẽ imponeret̄, qd̄ siquẽdẽ laicoꝝ in sania fuisset factũ, tolerandũ à nobis forsitan aliquotiẽs videret̄. Illud tñ est vehemẽtis stupẽdũ, qd̄ peius est tãtã religionis proposito in hac interdũ p̄sumptiõe p̄cipites efferrunt, vt ad nõ leuẽ cõfusionẽ nostrã p̄tineat, si res vllatenus remaneat, quã & mũdana lege & ecclesiastica cõuenit disciplina corrigere. Ideoq; placuit nũc concordia sn̄ia definire, vt quisq; in ordine clericatus à maxio gradu vsq; ad minimũ cõstitutus in alienã gẽtis regionẽ se quacũq; occasiõe trãsduxerit, vt exinde sup̄biẽdo vel redditũ suũ vel q̄dlibet aliud videãt expetere, siue etiã qd̄ gẽti Gothoꝝ, vel p̄riã vel regno specialr̄ sub hac occasiõe possit nocere vel fieri disposuerit, vel aliq̄tenus fecerit, sed & quicũq; talibus cõscius reperit, eisq; vel cõciliũ vel opẽ administrare cognoscit, q̄liter aut ad gentẽ alienã fugã appeteret, aut in malis q̄ coeperãt p̄duraret, seu quacũq; læsionẽ gẽti Gothoꝝ vel patriã aut principi post fugã inferrẽt, atq; i ea dẽ prauitate p̄seueraret, quisq; hoc fecisse dinoscit, iste ita indubitãter omni honoris sui gradu priuet, vt locũ eius in quo ministrauerat alter cõtinuo p̄petim̄ regẽdũ accipiat. Ipse vero trãsgressor sub poenitẽtia constitutus, si reminiscẽs mali qd̄ fecerat vsq; in diẽ mortis suæ restissime poenituerit, in solo tantũ sine cõmunio ei danda est, ita vt anteq; finis eius tẽpus adueniat. Si quisq; sacerdotũ etiã ordinãte ei principe cõmunicare cõsenserit, particeps criminis illius effectus, anathema fiat in perpetuũ, ac simili cũ eo cui cõmunicauerit sn̄ia condemnet, qm̄ potestate principis nullus sacerdotũ in hoc p̄bere debet assensum, vnde vel periuriũ videatur incurrere. Vel (q̄d absit) si quicunq; catholicæ fidei p̄uaricator princeps surrexerit, sacerdos nullatenus fauore principis, vel terrore à rectã credulitatis lumine ad tenebras cogat reuertit. Sic em̄ nec sup̄ annexa capitula vel imperijs principũ, vel terroribus oportebit vnq; euacuare, q̄a nouimus oēs pene Hispaniã sacerdotes, oēsq; seniores, vel iudices ac cæteros hoies officij Palatini iurasse, atq; ita nũc legibus decretũ fuisse, vt nullus refuga vel p̄fidus q̄ contra gẽtem